

Het noodlot van Charlie Beale

ROBERT GOOLRICK

Het noodlot van Charlie Beale

Vertaald door Hien Montijn

Manteau

Oorspronkelijke titel: *Heading out to wonderful: a novel*

© 2012 by Robert Goolrick

‘Valentine’s Day’ by Bruce Springsteen. Copyright © 1987 Bruce Springsteen (ASCAP). Reprinted by permission. International copyright secured. All rights reserved.

Published by arrangement with Algonquin Books of Chapel Hill, a division of Workman Publishing Company, Inc., New York.

© 2014 Nederlandse vertaling Uitgeverij Manteau / WPG Uitgevers België nv, Mechelsesteenweg 203, B-2018 Antwerpen en Hien Montijn

www.manteau.be

info@manteau.be

Vertegenwoordiging in Nederland

Singel 262 – 1016 AC Amsterdam

Postbus 3879 – 1001 AR Amsterdam

Vertaling: Hien Montijn

Omslagontwerp: Faceout Studio/Jeff Miller

Foto omslag: Shutterstock (Girl, Christian Keiffer; House, Pictureguy)

Vormgeving binnenwerk: Ready2Print

Foto achterplat: Leigh Ledare

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

ISBN 978 90 223 2978 8

D/2014/0034/56

NUR 302

Dit is voor mijn opmerkelijke en geliefde neven en nichten:
John Esten, Alexandra en Sally Page Byers.
En voor Stephen Carrière,
die mijn ware vader is.

It wasn't the cold river bottom I felt rushing over me
It wasn't the bitterness of a dream that didn't come true
It wasn't the wind in the gray field I felt rushing through my arms
No no baby, baby it was you

BRUCE SPRINGSTEEN, 'Valentine's Day'

(Het was niet het koude water van de rivier dat me overspoelde
Het was niet de bitterheid dat een droom niet uitkwam
Het was niet de wind over de grijze vlakte die door mijn armen blies
Nee, nee, schat, schat, jij was het)

DEEL EEN

.....

De man die zondigt

Hoofdstuk een

Waar het op neerkomt is dat alle herinnering fictie is. Dat moet je niet vergeten. Er zijn natuurlijk dingen die echt, verifieerbaar gebeurd zijn, dingen waarbij je de dag, het uur, de minuut kunt aanduiden. Maar als je erover nadenkt, lijken die dingen meestal andere mensen te overkomen.

Dit verhaal is echt gebeurd en het gebeurde in grote trekken zoals ik het u ga vertellen. Het is een waar verhaal, voor zover zes decennia van herinneren en vertellen het waar kunnen laten zijn. Tijd verandert dingen en je hebt niet altijd alles bij het rechte eind. Iets kleins herinner je je glashelder, zoals bijvoorbeeld het weer, of de lichtvlek op de golfjes van de rivier toen de zon onderging in de zwarte pijnbomen, dingen die niet eens met iets speciaals in verband staan, terwijl andere dingen, zelfs grote, volledig losraken van alles en niet eens meer een vorm of geluid hebben. Kleine dingen lijken soms echter dan grote.

Tot op de dag van vandaag vragen mensen me er nog steeds naar, naar wat er gebeurd is en waarom ik denk dat het gebeurde, alsof ik dat na al die tijd nog zou weten, nu alles al tientallen jaren voorbij is afgezien van de praatjes en verzinself; ik weet niet hoe je die anders zou moeten noemen. Ik ben niet jong meer, dus soms weet ik niet meer welke dingen ik zelf nog weet en welke dingen andere mensen me hebben verteld. Ze vertellen me dingen die ik heb

gedaan, en een heleboel daarvan kan ik me niet meer herinneren, maar de meeste mensen hier zijn geen leugenaars, dus geloof ik hen maar, totdat het net is alsof ik me echt de dingen herinner die zij zeggen.

Maar soms vraag ik mezelf's avonds laat nog steeds af wat er is gebeurd, hoe het allemaal zo is geworden, het leven dat ik heb geleid, je weet wel, dat soort dingen. Ik stel mezelf dezelfde vragen die zij me stellen, die mensen die het alleen van horen zeggen hebben, die er niet eens waren toen het allemaal plaatsvond. Wat is er gebeurd en waarom gebeurde het zoals het gebeurde?

Werd ik erdoor beschadigd, willen ze weten, hield ik er een blessure aan over? En ik zeg altijd nee. Ik geloof niet dat ik er iets aan over heb gehouden. Maar ik veranderde, ik veranderde diepgaand en voor altijd op een manier waarvan ik mij elke dag meer en meer bewust ben. Het is nu echter hoe dan ook te laat om terug te gaan en het rotsblok uit de rivier te halen, het rotsblok dat de loop van de waterstroom veranderde.

Het verhaal begon zo en het begon hier, meer dan zestig jaar geleden.

Dit was een stad waar nog nooit een misdaad was gepleegd. Er hadden rampen plaatsgevonden, natuurlijk, er hadden zich de gebruikelijke natuurrampen voorgedaan, schuurbranden, overstromingen, huisbranden, verschrikkelijke ziektes. Heel veel prachtige jongemannen uit de stad kwamen niet terug uit de oorlog, of keerden gekneusd en gewond terug uit Frankrijk en Duitsland, schichtig en bang van scherpe, felle, onrustige geluiden in het donker. Er werd gezondigd. Er was jaloezie en hebzucht en inhaligheid en trots, er was heel veel trots. Maar geen misdaad. Niet in deze stad.

Brownsburg, Virginia, 1948. Zo'n stad van net na de oor-

log, die nog niet getroffen was door de verschrikkelijke Amerikaanse hebzucht. Waar de meeste mensen een eenvoudig leven leidden zonder te verlangen naar dingen die ze niet konden krijgen. Waar de plaatselijke supermarkt vertinde deurgrepen had met reclame voor Merita-brood, en binnen schalen met spek en in dunne plakken gesneden broden en ingeblikte groenten en meel en flanellen overhemden en manufacturen, en filmtijdschriften voor dromers en snoepjes van een cent in glazen stopflessen op de toonbank voor kinderen. Coca-Cola's en felgekleurde priklimonade van Nehi zaten in een metalen box die gevuld was met ijswater en je haalde je drankje uit het ijswater via de metalen gleuven. Spul noemde mijn moeder dat, wanneer ze soms tegen mijn vader zei: 'Laten we even in de winkel wat spul gaan halen.' Ze was lerares, gaf Latijn aan onhandelbare en onwillige jongens en meisjes, en ze verlangde naar een andere tijd. Ze vond het zoals het voor de oorlog was geweest veel beter. Zo zag ze alles, alsof verandering geen gelijke tred hield met haar hartslag.

De plaatselijke supermarkt stond midden in een rijtje van andere, uiterlijk op elkaar lijkende winkels, een slager, kapper, bank, een ijzerhandel met bakken vol spijkers, schroeven, eenvoudig gereedschap, snoeren en achterin planken, maar voor alle andere dingen moest je naar Lexington rijden, een afstand van twintig kilometer tweebaansbochten. Het was een stad waar mensen verwachtten een rustig leven te leiden en wanneer de tijd daar was te sterven en naar de hemel te gaan.

Op een heuvel achter de stad stond een school die ging van de eerste klas tot en met het einddiploma, voor degenen die zover kwamen, met een kleine, schaars voorziene bibliotheek ernaast gebouwd. Daar onderwees mijn moeder de verhalen van oorlogen en goden. *Arma virumque cano/*

Troiae qui primus ab oris. De school werd verwarmd met houtkachels en soms was het 's winters zo koud dat de kinderen die dag vrij kregen, ook al sneeuwde het niet, en begin mei sloot de school zodat de kinderen op het land konden meehelpen.

Stoplichten waren er niet. De straten, de paar die er waren, waren recht en rustig en gingen niet erg ver. Niemand reed hard, behalve de incidentele vreemdeling die door de stad reed, omdat hij onderweg van de ene plaats naar de andere plaats die niet Brownsburg was, was verdwaald.

Er stonden twee reclameborden, aan elke kant van de stad een. Grof geschilderd stond er hetzelfde: CHARLIE CARTER VEEGT SCHOORSTENEN en eronder *Renovatie Kappen en Voeringen, Reparaties*. Dat was alles. Geen telefoonnummer, geen adres, dus tenzij je wist wie Charlie was en waar hij woonde, kon je, als dat nodig was, met geen mogelijkheid je schoorsteen van een nieuwe voering laten voorzien. Maar Charlie Carter woonde nou eenmaal vlak achter een van de twee borden, dus de paar mensen die van zijn diensten gebruik wilden maken, hadden weinig moeite hem te vinden.

De mensen hier geloofden toen in God en Het Boek. Ze geloofden dat het Woord vlees was geworden en onder ons verkeerde, dat het Woord waar was – nee, dat het een feit was, zoals het aan de profeten en de heiligen was gegeven. Het geloof van hun vaders werd doorgegeven van moeder op zoon, van zoon op dochter en zoon totdat het bezit had genomen van de door hen gestichte steden.

Ze hoopten op hun eigen verlossing en ze vreesden voor de verdoemenis van hun buurman.

Mensen gingen niet scheiden. Er was niet één echtscheiding in de hele stad, nooit geweest. De kerk predikte erte-
gen en de traditie liet het niet toe.

De huizen in Brownsburg, meestal van steen of overnaadse planken, keken open en eerlijk uit op de straat, en waren ongeveer honderd jaar eerder binnen een tijdsbestek van vijftig jaar gebouwd. Ze hadden ondiepe tuinen aan de straatkant en grotere aan de achterkant. Deze tuinen vormden een soort onuitgesproken, vriendschappelijk strijdtoneel tussen de burens. Elk huis had zijn tuiniers en iedere tuinier deed zijn best om er het mooiste van te maken, bloemen aan de straatkant en groenten achter, vrouwen en meisjes aan de voorkant, mannen en jongens achter, waarbij overwinningen werden afgemeten aan ononderbroken stralende bloei en het aantal op hete zomerdagen getoonde potten met groenten die hartje winter gegeten zouden worden.

's Avonds zaten de vaders en moeders op de veranda, dronken ijsthee en bespraken met gedempte stemmen de gebeurtenissen van de dag, terwijl de meisjes in het gras kettingen van paardenbloemen maakten en de jongens eenzaam klagende fluitgeluiden produceerden op tussen hun duimen gedrukte grassprietten. In de avond luisterden ze naar de radio, maar aangezien iedereen maar één station kon ontvangen, werd de stad gedurende die een of twee uur net een stereofonische symfonie.

Toen woonden hier vijfhonderdachtendertig mensen en dat veranderde zelden, aangezien het aantal geboorten min of meer gelijke tred hield met het aantal doden.

Deuren gingen nooit op slot. Honden liepen nooit aan een lijn. Op dagen met sneeuw sleeden de kinderen in de straat. De meeste mannen rookten en ook sommige vrouwen, die waren het gaan doen toen hun mannen naar de oorlog gingen.

De zwarte mensen, ongeveer vijftig volwassenen en twintig kinderen, woonden in keurige schone houten huizen

die vlak bij elkaar stonden, niet echt buiten de stad maar ook niet echt binnen. Ze werkten hard en ze hielden de stad aardig draaiende, de huizen schoon, de was fris en helder en de akkers bloeiend, waarvoor ze niet één woord van dank kregen en heel weinig als het ging om geld, en het geld dat ze bij de blanken verdienden gaven ze uit in de winkels van de blanken. Ze hadden hun eigen kerk, in een winkel aan het einde van Main Street, en om de week kwam een priester die hen dan voorging bij gebeden en gezangen die duurden van tien uur 's ochtends tot zes uur 's avonds met een onderbreking voor het middageten. De kinderen leerden thuis lezen en schrijven en rekenen. Hun kennis van de wereld hield min of meer op bij de grenzen van de stad.

Niemand ging op vakantie. Ze kwamen gewoon niet op het idee. Uitstapjes beperkten zich tot begrafenissen, de incidentele bruiloft en familiebijeenkomsten.

Kinderen herinneren zich de zomer het beste, ze voelen de genoegens op hun huid. Naarmate je ouder wordt, blijft de winter je bij, diep in je botten. Dingen gebeuren in de winter. Mensen sterven in februari.

Kinderen denken terug aan laat opblijven. Volwassenen denken aan vroeg opstaan.

Het Brownsburg van destijds was een typische stad in een typische tijd en omgeving. Het idee gelukkig te zijn kwam bij de meeste mensen niet op, dat was gewoon niet iets waar ze over nadachten en het leven was zo kwaad nog niet voor hen. Ook al werden er op elke doordeweekse avond minstens twee of drie mannen dronken die dan hun vrouwen en kinderen ervanlangs gaven en werden kinderen streng gestraft als ze onbeleefd waren of zich misdroegen, dan nog kwam de gedachte aan ongelukkig zijn niet bij hen op.

Ze aanvaardden gewoon hun lot. Deze vijfhonderd en nog wat mannen, vrouwen en kinderen, zwarte en blanke, van

wie de zwarten hun plaats kenden, zoals toen werd gezegd, hetgeen inhield dat de blanken ook hun plaats kenden en redelijk tevreden waren met hun plek in de evolutionaire parade. Mensen verrichtten hun dagelijkse bezigheden en deden de dingen die het leven voor hen in petto had, altijd in het besef van de hen omringende bergen, blauw in de zomerse schemering met licht dat van wit naar goud naar roze veranderde terwijl ze op hun veranda zaten. In de donkere winter zaten ze voor hun houtkachel en luisterden op de radio naar de treurige en vrolijke liederen van de vrouwen uit de bergen en de cowboys van de vlakten voordat ze vroeg naar hun bed gingen.

Ze hoorden bij dit land, bij deze plek zoals hun auto's en hun eetlepels bij hen hoorden.

Ze waren gelovige mensen en hun geloof leidde hen door alles wat hen overkwam, dat en het land en de bergen die beschutting en steun boden aan eenieder die het geluk had in de geborgenheid van hun oude, kalme valleien te leven.

Lommerrijk en groen was de zomer toen Charlie Beale arriveerde; de dagen waren heet en het regende geregeld. Iedereen klaagde voortdurend over het weer, behalve over de regen die alles wat nuttig was stopte, maar waarvan mensen altijd dachten dat hij nodig was, ook al had het drie dagen ervoor nog geregend.

Charlie Beale kwam vanuit het niets de stad binnenrijden in een oude, aftandse pick-up. Op de stoel naast hem stonden twee koffers. De ene was van dun karton en heel veel gebruikt en daarin zaten al Charlie Beales kleren en een stel scheermesscherpe slagersmessen.

De andere was van blik en had een slot, want hij zat vol met geld. Een heleboel geld. Charlie droeg de sleutel van het slot aan een ketting om zijn hals.

Hij betaalde Russell Hostetter een dollar per nacht om zijn pick-up in een veld aan de rivier, vijf kilometer buiten de stad, te mogen parkeren en hij sliep in de laadbak boven op een oude gewatteerde deken en onder een andere, en in het donker baadde hij in de rivier met zeep en een handdoek die hij in de plaatselijke supermarkt had gekocht. Het zomerse maanlicht filterde door de wilgentakken en vormde schaduwen op zijn bleke, glanzende rug. Het donkere, koele water spetterde wanneer hij zijn natte haren uitschudde, die even donker waren geworden als het water in de sterverlichte nacht. Eén ding kon je van Charlie Beale zeggen: hij was altijd schoon. Hij droogde zijn natte huid met de ruwe handdoek en wreef tot hij rood kleurde, alsof hij geslagen was.

Elke avond, voordat hij ging slapen, voordat hij de petroleumlamp die hij bij zich had uitdraaide en op zijn rug naar de uitgestrekte hemel staarde, dronk hij een glas whisky, rookte een Lucky Strike en schreef dan in zijn dagboek. Meestal was het alleen maar de stand van zaken, de temperatuur, de hoeveelheid regen die was gevallen, kleine dingen. Vandaag heet, schreef hij. Sneeuw, 30 cm. Of: Zag een adelaar. Hij was geen dichtertelijke man. Negenendertig jaar op de planeet had de poëzie uit hem geslagen.

Terwijl hij schreef, dacht hij terug aan hoe het was geweest om op te groeien waar hij was opgegroeid, aan de mensen die zijn familie waren en andere mensen die hij onderweg had leren kennen. Hij schreef dingen op en onder het schrijven verkreeg hij een soort eenvoudige welsprekendheid, waarbij hij zijn vrienden slechts met initialen aanduidde, en zo zou hij, als hij oud was, iets hebben om terug te kijken op de dagen die voorbijgingen, de plekken waar hij was geweest. Dat deed hij sinds hij een jongen was, toen zijn fascinatie voor de wereld groter was dan toen

hij naar de stad kwam, en ook al interesseerde het verloop van zijn leven nu het plaatsvond hem lang niet zo veel als toen, toen het allemaal nog moest gaan gebeuren, hij hield het bij, uit gewoonte. Soms stuitte hij bij het teruglezen op een paar initialen die hij had opgeschreven zonder de persoon, het gezicht of de vermelding te kunnen plaatsen.

Een dagboek bijhouden was zijn manier om te oordelen hoe ver hij af stond van wat hij als rechtschapenheid beschouwde, althans zijn interpretatie van het begrip, en op de meeste avonden zette hij een plusje of een minnetje naast wat hij had geschreven, gewoon om de afstand vast te stellen, een registratie van zijn morele kompas. In een doos in de pick-up zaten elf van dit soort dagboeken, aangeduid per jaar. Hij was nu bezig aan zijn twaalfde.

Vervolgens knielde hij onder het luide gezang van de krekels in het donker en het gezoem van de nachtvlinders als een trilling in het hart naast zijn pick-up, en hij zei zijn gebeden, ook al wist hij diep vanbinnen dat hij zijn geloof ergens onderweg was kwijtgeraakt. Hij bad voor zijn familie, hij bad dat de vrolijke verwachtingen uit zijn kindertijd weer naar hem zouden terugkeren. Hij bad dat dingen eindelijk beter zouden worden en dat dit de plek zou zijn waar hij zich thuis zou voelen.

In de supermarkt kocht hij een wit brood, enkele plakken mortadella, pindakaas, gelei en een draagkarton Coca-Cola, en aan de rivier at hij boterhammen en hield de drankjes koel in het donkere stromende water.

In die eerste week liep hij elke dag door de straten van de stad, kennelijk zonder doel of bepaalde richting. Hij knikte gedag naar iedereen die hij passeerde, maar hij sprak tegen geen sterveling. Hij bekeek alleen maar de winkels, kalm en onbewogen, vanaf de textielwinkel tot en met de kap-

per en zijn kapperspaal met immer draaiende strepen. Hij bekeek elk huis aandachtig, de keurige hekken en tuinen. Hij keek naar de gezichten van de mensen in de stad, die op hun beurt naar hem keken, en hij zag deze gezichten voor zich als hij in het donker aan de rivier lag en zich afvroeg of dit mensen waren die hij wel of niet wilde leren kennen.

Op sommige dagen stapte hij in zijn pick-up en reed doelloos rond over de achterafwegen van de county, met zijn koffers naast hem op de stoel. Hij stopte om naar de bergen te kijken, over de velden die nu in de laatste zomerhitte en droogte grijsgoud waren: de tweede hooioogst was gedaan en de gouden stoppels staken recht omhoog uit de bruine aarde. Hij keek alleen maar naar het land. Hij bekeek de county vanuit elke hoek.

Alles wat hij deed werd opgemerkt. Waar was hij naar op zoek, vroeg de hele stad zich af. Waar keek hij naar?

Ze wachtten. Ze wachtten tot hij iets deed en totdat hij de eerste stap had gezet, zou niemand hem de hand reiken om te schudden of op zijn vriendelijke blik reageren.

Hij was de vreemde eend in de bijt.

Aan het eind van de week begon Charlie Beale actie te ondernemen. Hij stond op bij het krieken van de dag, met aan de hemel nog een schijfje maan, en schoor zich in de achteruitkijkspiegel van zijn pick-up. Hij trok een schoon wit overhemd aan, ging bij Russell Hostetter aan de ontbijttafel zitten en kwam overeen om de twintig hectare riviergrond waar zijn pick-up stond geparkeerd te kopen.

Hij betaalde hem duizend dollar contant.

‘Van plan te gaan bouwen?’ vroeg Russell.

‘Ik denk van niet’, zei Charlie. ‘Het is er gewoon rustig. Ik wil alleen maar een stille plek.’

‘Nou, rustig is het daar zeker’, zei Russell. ‘Ik moet je zeggen,’ zei hij, met zijn oog op de stapel honderddollarbiljet-